

V ČR je největší zájem o zařízení s nepřetržitou péčí

Připravit se na stáří? Tak to se vyplatí

13. 5. 2019

Vyplatí se podávat přihlášku do domova pro seniory několik let dopředu? O který typ zařízení pro seniory je v tuzemsku největší zájem? A jaká je vůbec úroveň péče o seniory v České republice v porovnání s vyspělými evropskými zeměmi? Nejen na to jsme se ptali Jiřího Horeckého, prezidenta Asociace poskytovatelů sociálních služeb (APSS).

Můžete představit našim čtenářům vaši asociaci?

Sdružujeme na 1750 organizací, které poskytují sociální péči. Jsme největším vzdělavatelem pracovníků v oblasti sociální péče. Hájíme zájmy svých členů a dalších potřebných subjektů při přípravě právních předpisů pro danou činnost. Provozujeme rozsáhlý informační servis, a kromě dvou časopisů Sociální služby a Listy sociální práce vydáváme také mnoho odborných publikací. Zavedli jsme certifikaci kvality služeb v domovech pro seniory, denních stacionářích (Značka kvality) a certifikaci paliativní péče v sociálních zařízeních. Pravidelně jednou ročně organizujeme Týden sociálních služeb a letos proběhne desátý ročník výtvarné soutěže Šťastné stáří očima dětí. V roce 2008 jsme se rozhodli, že budeme Asociaci profesionalizovat, a nyní máme 16 zaměstnanců a na 80 externích spolupracovníků.

V uplynulých týdnech jsme zaznamenali varování, že poskytovatelům péče chybí na provoz dvě miliardy korun. Jak se problém řeší?

Kraje a ministerstvo práce a sociálních věcí právě vyčíslují konkrétní požadavky, které budou předloženy ministerstvu financí, aby byly prostředky uvolněny ze státního rozpočtu.

Ale tato situace se opakuje každoročně...

Ano, již od roku 2008. Tentokrát jsou její příčinou navýšené zvláštní příplatky zaměstnancům a zvýšení platů v sociálních službách, o nichž vláda rozhodla, aniž by vyčlenila všechny potřebné finance. Do situace se promítá i fakt, že významná část nákladů na sociální služby je pokryta z evropských fondů a tyto projekty trvají vesměs roky a nyní jsme na konci jednoho období, to tedy

představuje v letošním roce další výpadek financí. Příznivý stav byl po dlouhé době jen v roce 2018, kdy se nám podařilo přesvědčit nové poslance, že je nutné rozpočet pro poskytování sociálních služeb navýšit o tři miliardy.

Kolik peněz vlastně zaplatí stát za sociální služby?

Je to zhruba 40 miliard korun.

Máte nějaký konkrétní návrh, jak situaci řešit koncepčně?

My již několik let navrhujeme konstantní příspěvek pro pobytová zařízení, aby si mohla plánovat rozsah služeb a počet klientů, o které se budou starat, a to v závislosti nebo zvýšením příspěvku na péči. Jde o podobný systém jako např. v Německu. Terénní služby by zase mohly být v kompetenci a v odpovědnosti měst a obcí.

Existuje vůbec nějaká pravdivá statistika o tom, kolik lidí potřebuje umístit v domovech pro seniory? A má cenu mít podanou přihlášku několik let?

Aktuálně se uvádí, že je v Česku na 63 tisíc žadatelů o místo v domově pro seniory. My však odhadujeme, že to je jen 10 až 15 tisíc žadatelů. Protože u nás si můžete podat přihlášek neomezeně a po celé zemi. Mnohdy jsou v seznamu žadatelů i ti, kteří již zemřeli, a ti, kteří již dávno žijí v jiném domově pro seniory. Pokud rodina tyto změny konkrétnímu zařízení neoznámí, nemá provozovatel možnost si je ověřit. Například v Rakousku funguje celostátní registr na jméno a v něm může každý figurovat jenom jednou.

Je celkem zbytečné mít přihlášku do domova podanou léta dopředu. Když nastane reálná potřeba umístění, musí žadatel předložit novou lékařskou zprávu. Vedení domova se pak snaží situaci řešit podle akutního stavu a vytíženosti svého zařízení.

Jaký je zájem o pečovatelské služby?

Tam počet využití mírně klesá, mimo jiné protože jejich podmínky poskytování nejsou příliš příznivé. Uvádíme, že v Česku využije ročně na 100 tisíc klientů pečovatelské služby. Jejich aktuální roční kapacita je o třetinu nižší. Bohužel možnosti se rozšiřují velmi pomalu. Chybí jak finance, tak i personální zajištění. Musíme si uvědomit, že hodina péče stojí poskytovatele 250 až 300 korun. Vybrat od lidí můžete 100 až 130 korun, zbytek tvoří dotace, která na tvorbu nových kapacit příliš neroste.

Problémem v Česku jsou také nelegální poskytovatelé sociálních služeb...

Nyní je zde na 60 takových zařízení. Schovávají se za ubytovací a stravovací služby. Většina z nich nemá žádné oprávnění starat se o seniory. Na tyto provozovatele je zapotřebí si dát velký pozor.

Zpracovali jste nějakou analýzu, která by upozorňovala na nekoncepční péči o seniory u nás?

Jistě. Jsme spoluautory analýzy demografického vývoje ČR do roku 2050. Upozorňujeme v ní, že naše kapacity jsou u pobytových i pečovatelských služeb v porovnání s Evropou podprůměrné. Zabýváme se i tím, jaké kapacity budeme do budoucna potřebovat s ohledem na stárnutí populace a v neposlední řadě jsme propočítali, kolik se ve skutečnosti vydává peněz na dlouhodobou péči v porovnání k HDP.

Součástí tohoto materiálu jsou i doporučení směrem k vládě, co je potřeba udělat, aby nedošlo ke kolapsu sociálních služeb. Zatížení by totiž mohlo být tak enormní, že by se rodiny stahovaly z trhu práce, aby se mohly postarat o své seniory. To hovořím o horizontu 20 až 25 let.

Můžete porovnat péči u nás s ostatními státy?

Například ve Švédsku je dva a půl krát větší kapacita v pobytových zařízeních než u nás. Tam jsou lidé zvyklí na veřejné služby. Oproti tomu je v Itálii síť zařízení pro starší minimální, protože tam stále ještě funguje institut rodiny, ale i pečující z řad cizinců. My jsme kapacitně skutečně pod evropskou úroveň a máme nyní 36 tisíc lůžek v domech s pečovatelskou službou, 55 tisíc lůžek v domovech pro seniory se zvláštním režimem a na 10 tisíc lůžek v LDN nemocnicích.

Který stát je dle Vašeho názoru v sociálních službách vzorem?

Jednoznačně Nizozemsko. Je tam největší počet lidí pracujících v péčových službách na klienta, studenti bydlí spolu se seniory, a tak si tyto dvě generace vzájemně vypomáhají. Lidé jsou zvyklí starat se jeden o druhého, funguje sousedská výpomoc, je tam největší počet dobrovolníků.

Zkrátka systém je nastaven tak, aby nikdo nepropadl sítí a aby každý dostal potřebnou péči. Je ale třeba říct, že nizozemský model sociální a zdravotní péče je jeden z nejdražších na světě. Sami Holanďané říkají, že musí najít nové, především soukromé zdroje, aby si danou úroveň udrželi. Pro nás jsou určitě vzorem německy mluvící země, které řeší úroveň poskytovaných služeb vždy spolu s cenou, již je nutné za ně zaplatit, a přitom se udržet v černých číslech.

O jaká zařízení je v Česku momentálně největší zájem a je jich nedostatek?

Vzhledem k rychle rostoucímu počtu lidí s Alzheimerem a demencí jsou to právě zařízení s nepřetržitou péčí pro případy, kdy již rodina tento stav nezvládá. Pak je to nedostatek tzv. odlehčovací zařízení, kde máme k dispozici jen tři tisíce lůžek. Ta jsou však vesměs obsazena lidmi, které není kam umístit. A tak rodiny, které by si rády jely odpočinout třeba na dovolenou, nemají svého seniora kam dát.

Kam se vlastně mohou rodiny obrátit, když potřebují poradit v péči o seniory?

Bohužel v ČR zatím neexistují rodinná či komunitní centra, která by sloužila nejen seniorům, ale i zdravotně postiženým. Zájemci by na jednom místě získali potřebné informace. My tady sice máme přes 700 registrovaných sociálních poraden, na které se vynakládá na 300 milionů ročně, ale ty poskytují všechny možné služby včetně finančního poradenství. Za tyto peníze by však bylo možné vybudovat kvalitní celostátní síť center pro seniory a zdravotně postižené.

Kolik stojí pobyt v domově pro seniory?

Úhrada je stanovena zákonem a její maximální výše je 11.300 korun měsíčně. Pokud má klient nižší důchod, může na jeho pobyt dobrovolně doplácet rodina. Vždy ale platí zásada, že mu musí zůstat 15 % z důchodu jako kapesné. Participace na úhradě nákladů v bytových domech je velmi nízká. V západní Evropě se zkoumá, jaké úspory či nemovitý majetek klient má. Existuje i povinnost rodiny připlácet a například ve Francii tuto povinnost mají nejen děti, ale i vnoučata. Stát by měl přispívat těm, kteří na tyto služby nemají. V rodinách, kde třeba děti dobře vydělávají, by měly rodičům připlácet na péči, jestliže je potřeba. Je tady i velký prostor pro připojištění na důchod a na pečovatelské služby, které budu v budoucnu potřebovat.

Kde můžeme zjistit kvalitu jednotlivých zařízení?

Jednak máte možnost podívat se do národního registru MPSV a v něm do inspekčních zpráv. My jako profesní Asociace udělujeme značku kvality, v jejímž rámci posuzujeme na 300 kritérií. V seznamu je nyní na sto zařízení a najdete ho na našem webu www.znaczkakvality.info. Přihlášky do této certifikace jsou dobrovolné. Snažili jsme se cílit výsledky našeho posuzování především směrem ke klientům a jejich rodinám, aby měli kvalitní informace o konkrétním zařízení či o konkrétní službě.

Závěrem musíme upozornit i na vaši dlouhodobou snahu pomoci seniorům co nejdéle zůstat doma v kruhu svých nejbližších...

Ano, snažíme se těmto lidem poskytovat co nejvíce informací o dostupných pečovatelských službách, o možnosti příspěvků na péči a další praktické rady, jak si nejlépe užít stáří. Kvalitu života vždy ovlivňuje aktivní přístup k němu.

*Marcela Alföldi Šperkerová
Božena Hažová*

Asociace poskytovatelů sociálních služeb (APSS) se stala respektovanou organizací a důležitým partnerem při přípravě legislativy pro oblast sociálních služeb. Organizuje vzdělávání pracovníků pro sociální služby a vytváří žebříčky jednotlivých zařízení podle kvality. Je největší profesní organizací sdružující poskytovatele sociálních služeb v ČR.

Autor: Redakce

Zdroj: <https://www.i60.cz/clanek/detail/22973/pripravit-se-na-stari-tak-to-se-vyplati>